

24. Оптимізація температурного режиму гідроферментативного оброблення кукурудзяного замісу

Денис Ткаченко, Петро Шиян

Національний університет харчових технологій

Вступ. Сучасний рівень розвитку спиртової галузі України потребує оптимізації усіх технологічних процесів з метою раціонального та найбільш економічного використання сировинних та енергоресурсів. Тому розроблення технологічних прийомів, які сприяють підвищенню ефективності виробництва та збільшенню виходу спирту без додаткових капіталовкладень є актуальним завданням. На сьогоднішній день практично усі спиртзаводи України працюють за технологіями низькотемпературного розварювання крохмалевмісної сировини [1]. Основним видом сировини для виробництва етилового спирту в Україні є кукурудза. Відомо, що крохмаль кукурудзи є найбільш складним з точки зору дії на нього розріджуючих ферментних препаратів, за рахунок значної кількості амілопектину, полісахариду розгалуженої структури [2]. Внаслідок складної структури крохмалю кукурудзи, під час її переробки у спиртовому виробництві на стадії розварювання температурні режими досягають 95 °С при тривалості від 4 до 5 годин.

Метою нашої роботи було оптимізувати температурний режим гідроферментативного оброблення кукурудзяного замісу на основі визначення динаміки вуглеводів.

Матеріали і методи. Об'єктом досліджень був зразок кукурудзи крохмалистістю 60,56 %, вологістю 13,8 % та засміченістю 0,8 %. Як розріджуючий ферментний препарат (ФП) у дослідях використовували Амілекс 3Т (бактеріальна термостабільна α -амілаза) з розрахунку 0,75 дм³ на 1 т умовного крохмалю. Оптимальна температура дії цього ФП знаходиться у межах 80-95°С.

Для приготування замісу використовували помел з кукурудзи, що характеризувався 95-96 % проходу через сито з діаметром отворів 1 мм, який готували за допомогою лабораторного млина. Помел кукурудзи ретельно змішували з стерильною водопровідною водою таким чином, щоб гідромодуль був на рівні 1:2,5. Потім у заміс вносили розрахункову кількість ФП Амілекс 3Т і підігрівали до температури 48-50°С та витримували впродовж 30 хвилин. Потім кожний варіант досліджень підігрівали окремо до температури: (80±2) °С (1-й варіант), (85±2)°С (2-й варіант), (90±2)°С (3-й варіант), до (95±2)°С (4-й варіант) та витримували за цієї температури впродовж 4-х годин. Кожну годину відбирали пробу, яку охолоджували до температури 20°С та визначали в ній кількість загальних, розчинних, спирторозчинних вуглеводів за колориметричним методом з антроновим реактивом [3] та розраховували вміст декстринів і нерозчиненого крохмалю.

Результати. Перед початком нагріву замісу за варіантами кількість загальних вуглеводів і нерозчиненого крохмалю становила 16,31 і 10,2 г/100см³, відповідно. За температурним режимом 1-го варіанту декстринізація крохмалю кукурудзи відбувається досить повільно і на 4-ту годину кількість нерозчиненого крохмалю становила лише 3,82 г/100см³, тобто в замісі ще залишалося 37,3% крохмалю, по відношенню до початкової його кількості. Кількість декстринів збільшується пропорційно зменшенню кількості нерозчиненого крохмалю. Температурний режим

2-го варіанту є більш придатним для декстринізації крохмалю кукурудзи, тому що на 3-ту годину кількість нерозчиненого крохмалю становила $2,51 \text{ г/100см}^3$, тобто в замісі ще залишається 24,4% крохмалю. Водночас за температурними режимами 3-го та 4-го варіантів вже після двох годин витримки у замісі залишається 20,5 та 18,6 % нерозчиненого крохмалю. При порівнянні результатів динаміки нерозчиненого крохмалю у процесі подальшої витримки впродовж 3- та 4-х годин спостерігали, що кількість крохмалю більш динамічно змінюється у 3-му варіанті при витримуванні за температури $(90 \pm 2)^\circ\text{C}$ і становить 0,91 та $0,76 \text{ г/100см}^3$, відповідно. У 4-му варіанті витримки замісу за температури $(95 \pm 2)^\circ\text{C}$ кількість нерозчиненого крохмалю на 3-ю та 4-ту години залишається майже на одному рівні - 1,2-1,23 г/100см^3 . Це можна пояснити тим, що ФП під час витримування за умов максимальних температур швидше втрачає свої властивості, тобто при зниженні температурного рівня ФП проявляє більшу стабільність дії.

Висновки. Одержані результати показали, що у спиртовому виробництві на стадії розварювання кукурудзяного замісу оптимальним є температурний режим 85-90 °C впродовж 3 годин.

Література.

1. ТРУ 00032744-812-2002 Технологічний регламент виробництва спиртових бражок при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів.

2. Технологія спирту [Текст] / В.О. Марінченко, В.А. Домарецький, П.Л. Шиян та ін.; ред. В.О. Марінченка. – Вінниця: Поділля-2000, 2003. – 496 с.

3. СОУ15.9-37-243:2005 Сировина крохмалевмісна для виробництва спирту етилового зброджена. Метод визначення незброджених цукрів, що не зброджені.